



18.46x25.08	1	8	עמוד	זמנים - אחרונות	22/12/2021	79946358-1
רטיטה העברית בירושלים הפקולטה לחקלאות ע"ש רוברט סמי - 22111						

איך "נולדו" חיות המחמד?

מחקר חדש בדק למה התחלנו לגדל צמחי נוי וחיות שאינן למאכל



היענות לכמיהה אסתטית". במחקר, אותו ערך יחד עם פרופ' סטיב בן שנאן מאוניברסיטת לונדון ופרופ' ג'ון אורלינג'סמי מאוקספורד, נבדקו מספר מקרי בוחן, ביניהם טיפוח ורדים, צבעונים, עצי בונסאי ומדשאות, במטרה להבין מה הניע את האדם לביית ולהשביח אותם. מתברר שתהליכים אלה התפתחו בר בבר עם פיתוחים מדעיים חדשים שיצרו בני האדם לאורך ההיסטוריה למילוי צרכים סוציו-אקונומיים. המסקנה היא שהאדם, כדי להתקיים, זקוק לא רק לאמצעי הזנה והגנה, אלא גם לערכים נוספים כגון תרבות של יופי ואסתטיקה. האדם צייר על קירות המערה הרבה לפני שגידל כותנה לבגדים.

"אכן, הציורים על קירות המערה והצורך של האדם בתכשיטים ידועים מהתקופה הפרה-היסטורית, הרבה לפני שהוא ביית צמחים ויצר את החקלאות. המחקר שלנו מצביע על כך שתורשה היא לא רק ביולוגית, היא גם תרבותית ואסתטית, ומילוי הצרכים האלה משפיע על רווחתו הרגשית והבריאותית של האדם."

חיים גם משיקולים תרבותיים, חברתיים ואסתטיים, ולא רק משיקולים תועלתניים של אספקת מזון. בהמשך הפיעו גם שיקר לים כלכליים, שהפכו את צמחי הנוי ואת הסחר בחיות מחמד גזעיות לשוק עולמי שמגלגל מיליארדי דולרים בשנה. לדבריו, "כבר מראשית ההיסטוריה האנושית, חקלאות וביות צמחים ובעלי

"המחקר שערכנו מראה שאבולוציה של צמחים ובעלי חיים מבויתים היא לא רק תוצאה של שינויים ביולוגיים גנטיים. היא מושפעת גם משיקולים תרבותיים"

חיים היו מהגורמים העיקריים להתפתחות התרבות והחברה האנושית כפי שאנו מכירים אותה היום. אולם המחקר שערכנו מראה שאבולוציה והתפתחות של צמחים ובעלי חיים מבויתים היא לא רק תוצאה של שינויים ביולוגיים-גנטיים. הם מושפעים גם משיקולים תרבותיים, כמו למשל

"מכירה את הסיפור הסיני שאומר שאם נותרו בידיו של אדם שני מטביעות, באחד יקנה אורז ובשני זר פרחים? עכשיו זה מדעי" - כך אומר פרופ' אריה אלטמן מהפקולטה לחקלאות מוזן וסביבה באוניברסיטה העברית, שעמד בראש קבוצת חוקרים אשר בדקה את הקשר בין אבולוציה, הישרדות ואסתטיקה.

נתחיל מההיבט האבולוציוני. הוא קובע שהאדם מביית ומשביח צמחים ובעלי חיים בעיקר למאכל, וכן למילוי צרכים חיוניים נוספים כמו למשל ייצור בגדים מכותנה או מצמה. ואכן, כך היה במשך אלפי שנים. אז מתי ומדוע התחילו בני האדם לגרל ולטפח גם צמחי נוי וחיות מחמד?

"כי מתברר שנפש האדם מוצאת משמעות גם בתרבות, ביופי ובאסתטיקה שסביבנו. ושהדבר משמעותי להישרדותנו", מסביר פרופ' אלטמן.

המחקר, שהתפרסם לאחרונה בכתב העת Trends in Plant Science, קובע שגם התרבות (ולא רק יצורים חיים) עוברת תהליך אבולוציוני מתמיה, ולכן בני אדם התחילו לביית ולהשביח צמחים ובעלי